

Dokument zasedanja

A9-0405/2023

6.12.2023

POROČILO

o vlogi Evropskega parlamenta in njegove parlamentarne diplomacije v zunanji
in varnostni politiki EU
(2023/2105(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Jordi Solé

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
OBRAZLOŽITEV	13
PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVEK	14
INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	15
POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	16

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o vlogi Evropskega parlamenta in njegove parlamentarne diplomacije v zunanji in varnostni politiki EU (2023/2105(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 14(1) ter členov 21 in 36 Pogodbe o Evropski uniji,
- ob upoštevanju izjave podpredsednice Komisije/visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 20. julija 2010 o politični odgovornosti,
- ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 28. junija 2016 o sprejetju poročila z naslovom Skupna vizija, enotno ukrepanje: močnejša Evropa. Globalna strategija za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije,
- ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 25. marca 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024 (JOIN(2020)0005),
- ob upoštevanju strateškega kompasa EU za varnost in obrambo – za Evropsko unijo, ki varuje svoje državljane in državljanke, vrednote in interese ter prispeva k mednarodnemu miru in varnosti, sprejetega 21. marca 2022,
- ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 25. novembra 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za enakost spolov III (GAP III) – ambiciozna agenda za enakost spolov in opolnomočenje žensk v zunanjem delovanju EU (JOIN(2020)0017),
- ob upoštevanju Sklepa Sveta 2010/427/EU z dne 26. julija 2010 o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje¹,
- ob upoštevanju odstavka 34 izjave z dne 18. julija 2023 z vrha med EU ter Skupnostjo latinskoameriških in karibskih držav leta 2023, v katerem je parlamentarna demokracija priznana kot pomembna razsežnost odnosa med njima,
- ob upoštevanju svojega priporočila z dne 15. marca 2023 Svetu in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o oceni delovanja Evropske službe za zunanje delovanje in za močnejšo EU v svetu²,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2023 o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike – letno poročilo za leto 2022³,

¹ UL L 201, 3.8.2010, str. 30.

² UL C, C/2023/410, 23.11.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/410/oj>.

³ UL C 214, 16.6.2023, str. 54.

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 18. januarja 2023 o izvajanju skupne varnostne in obrambne politike – letno poročilo za leto 2022⁴,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. marca 2019 o gradnji zmogljivosti EU za preprečevanje konfliktov in mediacijo⁵,
 - ob upoštevanju svojega sklepa z dne 13. septembra 2023 o spremembah Poslovnika Evropskega parlamenta za krepitev integritete, neodvisnosti in odgovornosti⁶,
 - ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0405/2023),
- A. ker vloga Parlamenta kot sozakonodajalca in veje proračunskega organa ne zajema samo notranjih politik EU, ampak v veliki meri tudi njeno zunanje delovanje;
 - B. ker se mora podpredsednik/visoki predstavnik v skladu s členom 36 Pogodbe o Evropski uniji redno posvetovati s Parlamentom o glavnih vidikih in usmeritvah skupne zunanje in varnostne politike ter ga obveščati o njenem razvoju;
 - C. ker je za začetek veljavnosti večine mednarodnih sporazumov potrebno soglasje Parlamenta; ker je v členu 218(10) Pogodbe o delovanju Evropske unije določeno, da se pri pogajanjih o teh sporazumih Evropski parlament „v vseh fazah postopka nemudoma in izčrpno obvesti“;
 - D. ker Parlament nadzira vodenje zunanjih zadev EU in o tem razpravlja, zlasti z delom svojega Odbora za zunanje zadeve in njegovih dveh pododborov za človekove pravice ter za varnost in obrambo, pa tudi prek Odbora za mednarodno trgovino in Odbora za razvoj; ker ta nadzorna vloga vključuje vprašanja v zvezi s sprejemanjem, izvajanjem in pregledom tematskih, regionalnih in državnih strategij EU in drugih dokumentov politike, kot je akcijski načrt EU za enakost spolov, ter finančno pomočjo in imenovanji na vodilne položaje v okviru zunanjega zastopanja EU;
 - E. ker Parlament kot edina institucija EU, ki jo neposredno izvolijo državljani EU, organizira javne razprave na plenarnih zasedanjih in v odborih ter sprejema poročila in resolucije v zvezi z zunanjo in varnostno politiko EU ter razmerami v državah nečlanicah EU, zlasti glede človekovih pravic, s čimer prispeva k ozaveščanju javnosti in spodbuja razprave v EU, pa tudi v zadevnih državah; ker ta poročila in resolucije prispevajo k normativnemu razvoju po vsem svetu in jih skrbno preučujejo akterji iz držav nečlanic EU, vključno z vladami, parlamenti ter predstavniki civilne družbe in medijev, ter lahko v teh državah povzročijo odzive in posledice;
 - F. ker ima Parlament edinstveno mrežo 45 stalnih delegacij, ki ohranjajo in poglobljajo odnose z drugimi parlamenti držav nečlanic EU, regijami in organizacijami; ker ta telesa pogosto pomenijo parlamentarno razsežnost dvostranskih sporazumov EU s temi državami;

⁴ UL C 214, 16.6.2023, str. 54.

⁵ UL C 23, 21.1.2021, str. 16.

⁶ Sprejeta besedila, P9_TA(2023)0316.

- G. ker je vloga Parlamenta pri določitvi letnega proračuna Unije ključna za podporo državam, ki jo najbolj potrebujejo, da bi premagale dolgoročne razvojne izzive s pomočjo Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje, ter za obravnavo velikih humanitarnih nesreč in izrednih razmer, zlasti s povečanjem humanitarne pomoči;
- H. ker je eden od ciljev zunanje politike EU spodbujanje enakosti spolov; ker so se vse države članice EU in Evropski parlament zavezali, da bodo izvajali resolucijo Varnostnega sveta OZN 1325 (2000) o ženskah, miru in varnosti;
- I. ker je Evropski parlament postal eden najdejavnejših parlamentov z vidika parlamentarne diplomatske dejavnosti in sredstev, ki so ji namenjena; ker parlamentarna diplomacija prispeva k doseganju ciljev EU ter promociji njenih vrednot, interesov in politik, tudi na večstranski ravni, in tako s spodbujanjem skladnejšega in bolj povezanega zunanjega delovanja EU prispeva dodano vrednost; ker se lahko s parlamentarno diplomacijo okrepijo strateško komuniciranje ter prepoznavnost in učinkovitost odločitev in izvedbenih ukrepov v okviru skupne zunanje in varnostne politike ter skupne varnostne in obrambne politike EU;
- J. ker Parlament s parlamentarno diplomacijo stalno sodeluje v dialogu s svetovnimi voditelji, izvoljenimi funkcionarji, vladnimi predstavniki in diplomati, javnimi institucijami, organizacijami in predstavniki civilne družbe, tudi iz ranljivih in ogroženih populacij, in drugimi deležniki iz držav nečlanic EU ter večstranskimi institucijami, zlasti z delom svojih delegacij in odborov, med drugim z organizacijo predstavitev, sprejemanjem poročil in resolucij ter izvajanjem obiskov v državah;
- K. ker je v členu 36 Pogodbe o Evropski uniji določeno, da mora podpredsednik/visoki predstavnik Parlamentu vsaj dvakrat letno poročati o stanju na področju skupne zunanje in varnostne politike ter skupne varnostne in obrambne politike ter odgovarjati na vprašanja; ker je treba posodobiti Medinstitucionalni sporazum z dne 20. novembra 2002 med Evropskim parlamentom in Svetom o dostopu Evropskega parlamenta do informacij Sveta občutljive narave na področju varnostne in obrambne politike⁷;
- L. ker skupina Parlamenta za podporo demokraciji in usklajevanje volitev, ki jo vodita predsednika Odbora za zunanje zadeve in Odbora za razvoj ter vključuje poslance Evropskega parlamenta iz celotnega političnega spektra, nadzoruje prizadevanja Parlamenta za podporo demokraciji zunaj EU, tudi v zvezi z opazovanjem volitev, mediacijo in dialogom; ker Parlament v okviru dialoga Jeana Monneta za mir in demokracijo povezuje politične voditelje iz držav nečlanic EU, da bi spodbudil komuniciranje in doseganje soglasja med strankami; ker lahko poslanci Evropskega parlamenta v nekaterih razmerah visoke napetosti po svetu delujejo kot posebni odposlanci in mediatorji za preprečevanje konfliktov;
- M. ker Evropski parlament pomaga nacionalnim parlamentom in mednarodnim regionalnim skupščinam zunaj meja EU, da bi izboljšali svojo institucionalno zmogljivost; ker je s temi zakonodajalci vzpostavil stalen dialog in z njimi redno izmenjuje primere dobre prakse;

⁷ UL C 298, 30.11.2002, str. 1.

- N. ker je Parlament mednarodno priznan opazovalec volitev; ker so delegacije Parlamenta za opazovanje volitev del misij EU za opazovanje volitev ali mednarodnih misij za opazovanje volitev;
- O. ker imajo politične skupine ter posamezni poslanci Parlamenta goste in obsežno mrežo stikov s političnimi strankami, poslanci, vladnimi uradniki ter akterji iz zasebnega sektorja in civilne družbe v državah nečlanicah EU, zlasti državah pristopnicah in sosedstvu EU;
- P. ker ima Parlament poleg pisarn v Londonu in Washingtonu za stike zunaj EU še urade za stike z Organizacijo Združenih narodov v New Yorku, z Afriško unijo v Adis Abebi ter z Združenjem držav jugovzhodne Azije v Džakarti, njihov cilj pa je okrepiti parlamentarno sodelovanje s temi večstranskimi organizacijami;
- Q. ker je v členu 5(7) Sklepa Sveta 2010/427/EU določeno, da imajo „[d]elegacije Unije [...] zadostne zmogljivosti za pomoč drugim institucijam Unije, zlasti Evropskemu parlamentu, pri stikih z mednarodnimi organizacijami ali tretjimi državami, pri katerih so zadevne delegacije akreditirane“;

Krepitev parlamentarne diplomacije

1. pozdravlja, da ima Parlament v zunanjem delovanju EU vse večjo vlogo, ki je postopoma prešla v pomembno, saj se njegove zakonodajne, proračunske in nadzorne pristojnosti združujejo z različnimi oblikami javnega in tihega sodelovanja z mednarodnimi organizacijami, državami, družbami in posamezniki zunaj EU;
2. poudarja posebno vlogo in vrednost parlamentarne diplomacije EU, ki ob Evropski službi za zunanje delovanje (ESZD), Komisiji ter diplomatskih službah in parlamentih držav članic dopolnjuje in krepi prepoznavnost in učinek zunanje in varnostne politike EU, obenem pa ohranja avtonomijo Parlamenta;
3. poudarja, kako pomembna je parlamentarna diplomacija kot sredstvo za nagovarjanje bolj raznolikih deležnikov v partnerskih državah in državah nečlanicah EU, da bi povečali ozaveščenost o zakonodaji in stališčih EU, bolje razumeli dojemanje, vplive in posledice te zakonodaje in stališč v teh državah ter vzpostavili medsebojna zaveznitva in močna partnerstva v vse bolj zapletenem in multipolarnem mednarodnem okviru;
4. obžaluje, da Komisija, Svet in ESZD kljub pomembnemu prispevku Parlamenta k uresničevanju ciljev zunanje in varnostne politike EU ter dodani vrednosti in komplementarnosti parlamentarne demokracije še niso v celoti priznali, da ima Parlament pomembno vlogo v pristopu Ekipa Evropa;
5. meni, da ima Parlament veliko neizkoriščenega potenciala za nadaljnji razvoj svoje diplomatske vloge in prispevka k uresničevanju ciljev zunanje in varnostne politike EU;

Orodja, sredstva in vrednote parlamentarne diplomacije

6. poudarja, da Parlament prek dela svojih odborov na področju zunanjih zadev, vključno s pododboroma za človekove pravice ter za varnost in obrambo, ki prispevajo k odnosom

z državami nečlanicami EU, mednarodnimi organizacijami in civilno družbo po vsem svetu, na poseben, dinamičen in javen način prispeva k zunanji in varnostni politiki EU ter spopadanju s svetovnimi izzivi;

7. poudarja, da stalne delegacije opravljajo pomembno delo, s katerim dopolnjujejo delo odborov, tako da vzpostavljajo redne in stalne forume za politični dialog z državami nečlanicami EU in mednarodnimi organizacijami, tudi prek skupnih parlamentarnih teles in večstranskih skupščin;
8. poudarja, da imajo stalne delegacije ključno vlogo posrednika med Parlamentom in njegovimi partnerji po vsem svetu, saj omogočajo stike, redno zagotavljajo informacije odborom in drugim parlamentarnim telesom ter razpravljajo o stališčih in politikah skupnega interesa, pa tudi prisluhnejo različnim partnerjem in drugim deležnikom ter njihova stališča posredujejo pristojnim parlamentarnim telesom;
9. meni, da so uradne misije Parlamenta zunaj EU sestavni del zunanje politike EU in morajo zato dobiti celovito podporo delegacij EU, ESZD pa bi jim morala zagotoviti obveščanje in varnost na najvišji ravni; poziva, naj se centru ESZD za krizno odzivanje zagotovijo vsi potrebni viri; meni, da bi se z boljším usklajevanjem parlamentarnih teles pri načrtovanju in določanju prednostnih nalog misij povečali skladnost, verodostojnost in vpliv diplomatske vloge Parlamenta;
10. predlaga, naj se ustrezna parlamentarna telesa notranje uskladijo, tako da med drugim na podlagi prihodnjih zakonodajnih dosjejev in geopolitičnih ali strateških prednostnih nalog redno pripravljajo seznam prednostnih držav, s katerimi je treba sodelovati, z njimi organizirajo skupne izmenjave mnenj o odnosih z EU ali horizontalnih geopolitičnih ali konfliktnih vprašanjih ter spodbujajo sinergije med misijami Parlamenta v tujini, da bi preprečili nepotrebno podvajanje, racionalizirali sredstva in povečali skladnost v sporočilih Parlamenta;
11. poudarja, da bi morali biti poslanci ob odhodu na uradno misijo v celoti pripravljene na razsežnosti kulture in mednarodnih kulturnih odnosov v državi nečlanici EU, da bodo lahko spodbujali kulturo dialoga v okviru dialoga kultur; v zvezi s tem poziva ESZD, zlasti njen oddelek za strateško komuniciranje in predvidevanje, naj v celoti podpira uradne misije Parlamenta v državah nečlanicah EU;
12. meni, da politični dialog Parlamenta in posameznih poslancev Parlamenta z vladnimi, parlamentarnimi in civilnodružbenimi akterji po vsem svetu prispeva k promociji prednostnih nalog, stališč in vrednot EU v zvezi s svetovnimi standardi na področjih, kot so splošne človekove pravice in demokracija, pravice oseb LGBTI, pravice žensk in enakost spolov, podnebna in energetska diplomacija, povezljivost, umetna inteligenca ter digitalna in tehnološka politika;
13. poudarja, da je Parlament dosledno predan umeščanju človekovih pravic, pravne države in demokracije v središče zunanjšega delovanja EU ter zagotavljanju ključnega foruma, ki omogoča predstavljanje in širjenje glasov civilne družbe in demokratičnih deležnikov z vsega sveta; v zvezi s tem opozarja na svoje ukrepe za podpiranje zagovornikov človekovih pravic, ogroženih poslancev in mladih političnih voditeljev, pa tudi za podpiranje udeležbe žensk v političnem življenju in boja proti dezinformacijam; poziva,

naj se ukrepi Parlamenta nadalje razvijejo in naj se v naslednjem parlamentarnem obdobju zagotovi glas tistim, katerih pravice so ogrožene;

14. poudarja, da so razprave in resolucije Parlamenta o kršitvah človekovih pravic, demokracije in pravne države ključne kot eno od njegovih orodij, ki ima v tujini največji učinek pri obravnavi razmer na področju človekovih pravic v državah nečlanicah EU; zato poziva k večji prepoznavnosti teh razprav in resolucij, tudi v zvezi z dnevnim redom plenarnih zasedanj ter v skladu z delom odborov in drugih stalnih parlamentarnih teles;
15. poudarja pomembno in edinstveno delovanje Parlamenta v misijah za opazovanje volitev in širše v programih za podporo demokraciji, na primer njegovo krepitev parlamentarne demokracije v državah nečlanicah EU in pobude, ki vključujejo mediacijo, olajševanje gradnje zmogljivosti, preprečevanje konfliktov, spodbujanje sporazumne in demokratične parlamentarne kulture ter spodbujanje človekovih pravic; poziva, naj se ugotovitve na podlagi dejavnosti skupine za podporo demokraciji in usklajevanje volitev o posameznih državah ter ugotovitve v okviru misij EU za opazovanje volitev bolje vključijo v ustrezno delo odborov in delegacij ter v plenarna zasedanja pri obravnavi zadevnih držav;
16. poziva, naj se poveča usklajevanje s Komisijo, vključno z Generalnim direktoratom za sosedstvo in širitvena pogajanja ter Generalnim direktoratom za mednarodna partnerstva, pri podpiranju parlamentarne demokracije po vsem svetu in krepitevi institucionalne podpore parlamentom; meni, da bi mreža nacionalnih parlamentov za podporo demokraciji, ki jo je ustanovil Parlament, lahko postala redno institucionalno prizorišče za usklajevanje dejavnosti in izkoriščanje strokovnega znanja;
17. poudarja, da je treba doseči uravnoteženo zastopanost spolov v vseh dejavnostih in misijah, vključno s predstavništvu Parlamenta, pri potovanju zunaj EU ter razširiti strokovno znanje o enakosti spolov z napotitvijo strokovnjakov za enakost spolov v okviru ukrepov in programov parlamentarne pomoči;

Prispevek Parlamenta k zunanji in varnostni politiki EU

18. meni, da bi bilo treba naslednje parlamentarno obdobje in oblikovanje prihodnje Komisije izkoristiti kot priložnost za okrepitev okvira medinstitucionalnih odnosov med Parlamentom, ESZD in Komisijo, vključno z delegacijami EU, da bi izboljšali parlamentarno diplomacijo in povečali nabor orodij EU za zunanje delovanje;
19. poziva zlasti, naj se okrepi nadzor Parlamenta nad delom v okviru dejavnosti zunanje in varnostne politike EU, tako da se poveča raven odgovornosti in preglednosti ESZD in zunanjih služb Komisije; v zvezi s tem poudarja, da je treba posodobiti izjavo o politični odgovornosti iz leta 2010, da bi na novo opredelili odnose med ESZD in Parlamentom;
20. poziva Komisijo, Svet in države članice, naj Parlament resnično vključijo v izvajanje in nadzor strateško pomembnih zunanjepolitičnih zadev EU, vključno z uporabo omejevalnih ukrepov, ter v nadzor instrumentov za zunanje financiranje;

21. vztraja, da ima Parlament v zadevah na področju skupne zunanje in varnostne politike pravico do obveščenosti v skladu s členom 36 Pogodbe o Evropski uniji, vključno s pravočasnim dostopom do poročil, državnih strategij in drugih zaupnih informacij, ki usmerjajo izvajanje skupne zunanje in varnostne politike EU; v zvezi s tem poudarja, da je pomembno čim prej dokončati posodobitev Medinstitucionalnega sporazuma z dne 20. novembra 2002 med Evropskim parlamentom in Svetom o dostopu Evropskega parlamenta do informacij Sveta občutljive narave na področju varnostne in obrambne politike;
22. poudarja, da bi moral imeti Parlament zaradi svoje nadzorne funkcije in pristojnosti za spremljanje pogajanj o mednarodnih sporazumih in njihovega izvajanja ključno vlogo pri oblikovanju sodelovanja Unije z državami nečlanicami EU in mednarodnimi organizacijami ter njenega splošnega delovanja na mednarodnem prizorišču, kar bi EU tudi omogočilo, da bi v mednarodnih odnosih spodbujala vključevanje načela enakosti spolov in podnebno diplomacijo; v zvezi s tem obžaluje tako imenovane neformalne ali ad hoc dogovore, za katere soglasje Parlamenta ni potrebno, zato ogrožajo avtoriteto Parlamenta kot sozakonodajalca in njegovo nadzorno vlogo;
23. meni, da bi morali biti veleposlaniki EU v strateških državah in posebni predstavniki EU potrjeni šele, ko jih pozitivno oceni Odbor Parlamenta za zunanje zadeve;
24. poziva, naj predsedniki zunanjih odborov Parlamenta bolj sistematično sodelujejo na srečanjih in dogodkih na visoki ravni na področju skupne zunanje in varnostne politike, vključno s Svetom za zunanje zadeve; poziva, naj se večjih večstranskih in regionalnih srečanj udeležujejo skupne delegacije ESZD, Komisije in Parlamenta;
25. vztraja, da bi bilo treba vse ključne strateške politične dokumente, ki jih Komisija in Svet sprejmeta v zvezi z izvajanjem zunanje politike EU, pripraviti po posvetovanju s Parlamentom ter vanje vključiti njegovo vlogo in prispevek;
26. poziva, naj se okrepijo odnosi Parlamenta z nacionalnimi parlamenti držav članic, ki so zaradi svojega položaja lahko dober posrednik v odnosih z izvršilnimi vejami oblasti držav članic; zato poudarja, da sta medparlamentarna konferenca o skupni zunanji in varnostni politiki ter skupni varnostni in obrambni politiki ter medparlamentarna konferenca, ki jo vsako leto organizira Pododbor za človekove pravice, pomemben forum za izmenjavo informacij in primerov dobre prakse med nacionalnimi parlamenti in Evropskim parlamentom na zadevnih področjih, zato bi ju bilo treba okrepiti;
27. meni, da ima lahko Parlament edinstveno vlogo pri približevanju zunanje politike EU evropskim državljanom in krepitevi njene demokratične legitimnosti, med drugim prek sodelovanja s poddržavnimi subjekti, kot so regionalne vlade in parlamenti, s čimer diplomaciji na več ravneh v ustreznih pravnih in institucionalnih okvirih za zunanjo politiko EU in držav članic omogoča, da se vključi v zunanje delovanje na ravni EU in na njem temelji;
28. ponovno poziva, naj se razvije avtonomna diplomacija EU, ki jo bo določala skupna diplomatska kultura z vidika EU, in poudarja vlogo Parlamenta v zvezi s tem; meni, da je izvajanje pilotnega projekta Parlamenta za ustanovitev evropske diplomatske akademije, zlasti njene prihodnje in stalne strukture, konkreten korak v to smer; poziva, naj se zagotovita stalna udeležba in dejavno sodelovanje Parlamenta v prihodnjih

vodstvenih ali upravnih organih evropske diplomatske akademije ter njenih programih in dejavnostih usposabljanja;

29. meni, da mora Parlament zaradi nazadovanja človekovih pravic in demokracije po vsem svetu prevzeti posebno vlogo pri zagovarjanju na pravilih temelječega multilateralizma, demokracije in pravne države, spodbujanju človekovih pravic in političnega pluralizma, v boju proti dezinformacijam in tujemu vmešavanju v državah nečlanicah EU ter pri pomoči demokratično izvoljenim parlamentom po vsem svetu, da bodo s ciljno usmerjenimi programi okrepili svojo institucionalno vlogo in notranje metode dela; ugotavlja, da lahko poslanci Evropskega parlamenta obravnavajo občutljivejša vprašanja, kot so kršitve človekovih pravic, dajejo javne izjave, iščejo javne ali zasebne poti za komuniciranje ali sodelujejo z lokalnimi partnerji, kadar je prostor za tradicionalno diplomacijo bolj omejen;
30. poudarja posebno vlogo, ki jo imajo parlamentarna telesa pri pomoči partnerskim državam ter zlasti državam širitve in potencialnim državam kandidatkam na Zahodnem Balkanu in v vzhodnem sosedstvu; poziva, naj se okrepi njihova vloga v procesu pristopa k EU, saj imajo nacionalni parlamenti posebno in ključno vlogo v potrebnem procesu reform, med drugim s približevanjem zakonodaje, nadzorom in vključevanjem državljanov; želi spomniti, da morajo delegacije EU tako medparlamentarno sodelovanje v državah kandidatkah in potencialnih državah kandidatkah aktivno podpirati;
31. pozdravlja inovativne pristope, kot je sodelovanje med odbori, ki sta ga nedavno začela Evropski in ukrajinski parlament, ter glede na politično pomembnost procesa širitve spodbuja razvoj nadaljnjih pobud na tem področju;
32. ponovno poziva, naj se povečajo institucionalne zmogljivosti EU za preventivno diplomacijo, preprečevanje konfliktov in mediacijo, ter meni, da lahko Parlament prek svojih teles in ukrepov na tem področju ponudi strokovno znanje in vsebinski prispevek, med drugim z mehanizmi za zgodnje opozarjanje in obiski na kraju samem;
33. poudarja, da je široka medparlamentarna mreža, ki jo je Parlament razvil prek svojih stalnih delegacij in večstranskih skupščin, glavni nosilec razprav in usklajevanja stališč z mednarodnimi partnerji na večstranskih forumih, na primer v zvezi z resolucijami OZN, vključevanjem načela enakosti spolov, podnebno diplomacijo ali stališči v skupini G20, pa tudi pojasnjevanja namer EU njenim partnerjem in promocije njenih ukrepov; poudarja, da Parlament znatno prispeva k delu večstranskih forumov, med drugim z udeležbo na parlamentarnih vrhovih skupin G7 in G20 ter srečanjih Medparlamentarne unije;
34. poudarja vlogo Evropskega parlamenta pri doseganju napredka na svetovni ravni na področjih enakosti spolov, vključno z bojem proti feminicidu in nasilju na podlagi spola, ter pravic oseb LGBTI pri zunanjem delovanju EU; opozarja, da imajo poslanci pomembno vlogo pri spodbujanju upoštevanja vidika spola v zunanjih odnosih EU z ozaveščanjem, gradnjo zmogljivosti in izmenjavo primerov dobre prakse, kar med drugim vključuje dodano vrednost skrbi za uravnoteženo zastopanost spolov v parlamentih in upoštevanje vidika spola pri delovanju parlamentarnih teles; poziva

Parlament, naj v odnosih s partnerskimi državami še bolj okrepi to pomembno razsežnost svoje parlamentarne diplomacije;

35. meni, da mora imeti Parlament ob upoštevanju cilja trajnostnega razvoja št. 5 (doseči enakost spolov ter krepi vlogo vseh žensk in deklic) znatno vlogo pri izpolnjevanju ključnih strateških meril enakosti spolov;
36. poudarja delo, ki ga je opravil Parlament pri zavzemanju za ratifikacijo in izvajanje ustreznih konvencij OZN in drugih mednarodnih konvencij ter izbirnih protokolov, kot sta Pariški sporazum in Konvencija o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima;

Ekipe Evropa: Parlament kot partner na področju zunanje politike

37. meni, da bi moral Parlament ohraniti popolno avtonomijo pri izvajanju svojega zunanjepolitičnega programa, vendar so skupni ad hoc obiski in izjave Parlamenta ter predstavnikov Komisije in Sveta v zvezi s ključnimi dogodki v državah nečlanicah EU obetavno področje za uresničevanje pristopa Ekipe Evropa; v zvezi s tem poziva, naj se v izbranih državah nečlanicah EU začne izvajati medinstitucionalni pilotni program Ekipe Evropa; poziva, naj se s tem pilotnim programom zagotovi, da bodo orodja Parlamenta v celoti vključena v skupni medinstitucionalni pristop k zadevnim državam;
38. obsoja odločitve nekaterih držav, vključno z nekaterimi, ki so sklenile sporazume z EU, da bodo delegacijam in posameznim poslancem Evropskega parlamenta prepovedale vstop na dele svojega ozemlja ali na celotno ozemlje; obsoja grožnje poslancem Evropskega parlamenta in sankcije zoper njih s strani držav nečlanic EU; vztraja, naj Svet in države članice sprejmejo takojšnje in odločne ukrepe, vključno s sankcijami, če menijo, da so potrebne, kadar so telesa ali posamezni poslanci Evropskega parlamenta tarča omejevalnih ukrepov držav nečlanic EU;
39. poudarja, da je opazovanje volitev področje, na katerem je sodelovanje med Parlamentom in ESZD najbolj strukturirano, saj obe instituciji izvajata te dejavnosti, ki so med seboj dobro povezane na več načinov;
40. ponovno poziva k bolj strateškemu usklajevanju med institucijami EU v zvezi z nujnimi posameznimi primeri, ki vključujejo zagovornike človekovih pravic, novinarje ali pripadnike posebno ranljivih skupin; je prepričan, da se lahko pri teh zadevah parlamentarna diplomacija pokaže kot učinkovit in dopolnilni mehanizem za sodelovanje z državami nečlanicami EU; poziva, naj se vzpostavi medinstitucionalna projektna skupina za zagovornike človekovih pravic, ki bo usklajevala evropska prizadevanja v zvezi s prednostnimi primeri teh zagovornikov;
41. poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj v sodelovanju z državami članicami in Parlamentom sprejme letni seznam držav, na katere se je treba osredotočiti, ker vzbujajo resno zaskrbljenost zaradi stiske zagovornikov človekovih pravic in demokratičnih aktivistov, ki bi med drugim omogočil popolnoma usklajen praktičen odziv Ekipe Evropa na lokalni ravni; meni, da bi imel lahko Parlament s svojimi institucionalnimi in drugimi sredstvi odločilno vlogo pri podpiranju tega usmerjenega in povezanega pristopa;

42. poziva vse delegacije EU, naj tudi v lokalnih jezikih na svojih spletnih mestih poudarjajo delo Parlamenta, ki je pomembno za njihove države gostiteljice, ter naj to delo nadgrajujejo z lokalnimi organi in skupinami civilne družbe;

o

o o

43. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter vladam in parlamentom držav članic.

OBRAZLOŽITEV

Parlamentarna diplomacija se v vse bolj zapletenem in polariziranem svetu postopoma priznava kot učinkovito zunanjepolitično orodje za interakcijo na politični ravni z različnimi akterji v tretjih državah, in sicer s poslanci, pa tudi vladami, civilno družbo in mednarodnimi organizacijami. Evropski parlament nadzira delo izvršilne veje oblasti EU, poleg tega pa je vodilni mednarodni primer parlamentarne diplomacije, ki ima vse večjo vlogo pri dopolnjevanju in oblikovanju zunanje politike, vendar so pred njim še vedno številni izzivi za večjo uspešnost in doseganje rezultatov.

To poročilo s štirimi poglavji vsebuje oceno obstoječih orodij in teles, s katerimi lahko Evropski parlament vpliva na zunanje delovanje EU, ter predloge za izboljšanje usklajevanja med ustreznimi institucijami EU. V njem je poudarjeno, da Parlament pomembno prispeva k spodbujanju človekovih pravic in demokracije kot bistvenih elementov zunanje agende EU, zlasti z razpravami, resolucijami ter formalnim in neformalnim sodelovanjem z zunanjimi akterji na več ravneh. Parlament ima v zunanji politiki EU vse večjo vlogo, vendar še vedno ni bil v celoti priznan za bistvenega akterja v pristopu Ekipa Evropa. Poročevalec zato med drugim predlaga, naj se vzpostavi medinstitucionalni pilotni program, ki se bo izvajal v izbranih tretjih državah, v njegovem okviru pa naj bodo orodja Parlamenta v celoti povezana z orodji ESZD, Komisije in držav članic v zvezi s temi državami.

Poročevalec v zvezi z notranjim vidikom Parlamenta poudarja, da je potrebno večje usklajevanje, in predlaga, naj se med misijami Parlamenta v tujini spodbujajo sinergije, da bi povečali skladnost sporočil in zunanjega ukrepanja. Poziva tudi k večji usklajenosti s Komisijo pri podpiranju parlamentarne demokracije po vsem svetu.

Diplomatsko dejavnost Evropskega parlamenta na več ravneh je treba razumeti kot priložnost za institucije EU, saj ima Parlament edinstveno sposobnost, da na primer začne dialog z različnimi akterji, kadar je izvršilna veja oblasti EU politično omejena, ali da se izreče o občutljivih, vendar bistvenih vprašanjih na področju človekovih pravic in demokracije.

Da bi lahko Evropski parlament v celoti izkoristil svoj potencial kot mednarodni diplomatski akter, je poleg tega ključno, da se dokonča posodobitev Medinstitucionalnega sporazuma z dne 20. novembra 2002 med Evropskim parlamentom in Svetom. Podobno velja za nadzorna pooblastila Parlamenta, saj je treba za povečanje odgovornosti in preglednosti ESZD in zunanjih služb Komisije posodobiti izjavo o politični odgovornosti iz leta 2010.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE POROČEVALEC PREJEL PRISPEVEK

V skladu s členom 8 Priloge I Poslovnika poročevalec izjavlja, da je pri pripravi poročila do njegovega sprejetja v odboru prejel prispevke od naslednjih subjektov ali oseb:

Subjekt in/ali oseba
ESZD

Priprava tega seznama je v izključni pristojnosti poročevalca.

INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	28.11.2023
Izid končnega glasovanja	+: 51 -: 6 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Pedro Marques, David McAllister, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Kostas Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Vladimír Bilčík, Jakop G. Dalunde, Lukas Furlas (Loucas Furlas), Christophe Grudler, Anja Haga, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Georgios Kircos (Georgios Kyrtos), María Soraya Rodríguez Ramos, Bert-Jan Ruissen, Mick Wallace, Elena Jončeva (Elena Yoncheva), Milan Zver
Namestniki (člen 209(7)), navzoči pri končnem glasovanju	Clare Daly, Mónica Silvana González, Miguel Urbán Crespo

POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU

51	+
ECR	Bert-Jan Ruissen, Dominik Tarczyński, Witold Jan Waszczykowski
NI	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi
PPE	Aleksander Aleksandrov Jordanov (Alexander Alexandrov Yordanov), Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Lukás Furlas (Loucas Fourlas), Michael Gahler, Sunčana Glavak, Anja Haga, Sandra Kalniete, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Andrius Kubilius, David Lega, David McAllister, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kircos (Georgios Kyrtos), María Soraya Rodríguez Ramos, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Mónica Silvana González, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Dimitris Papadakis (Demetris Papadakis), Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Elena Jončeva (Elena Yoncheva)
The Left	Clare Daly, Miguel Urbán Crespo, Mick Wallace
Verts/ALE	Jakop G. Dalunde, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

6	-
ECR	Hermann Tertsch, Charlie Weimers
ID	Jean-Lin Lacapelle, Bernhard Zimniok
NI	Kinga Gál, Kostas Papadakis

2	0
ECR	Anna Fotyga
PPE	Francisco José Millán Mon

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani